

فصل ۱ ناحیه چیست؟

مفاهیم کلیدی

- ناحیه
- ناحیه‌بندی
- کانون ناحیه
- مرز ناحیه
- نواحی طبیعی
- نواحی انسانی
- نواحی سیاسی

- مفهوم و تعریف ناحیه چیست؟
- جغرافی‌دان‌ها چگونه و با چه معیارهایی سطح زمین را ناحیه‌بندی می‌کنند؟

.....
.....

معنا و مفهوم ناحیه

تصور شما از يك ناحیه چیست؟

به تصویرهای زیر با دقت نگاه کنید و برداشت خود را از هر تصویر توضیح دهید.

هر يك از این تصاویر، ناحیه‌ای از سطح زمین را نشان می‌دهند. تصویرها را با هم مقایسه کنید. چه عواملی سبب می‌شود که شما احساس کنید این نواحی با یکدیگر تفاوت دارند؟ آب و هوا؟ پوشش گیاهی؟ نوع بهره‌برداری از محیط و شیوه زندگی مردم؟ و ...

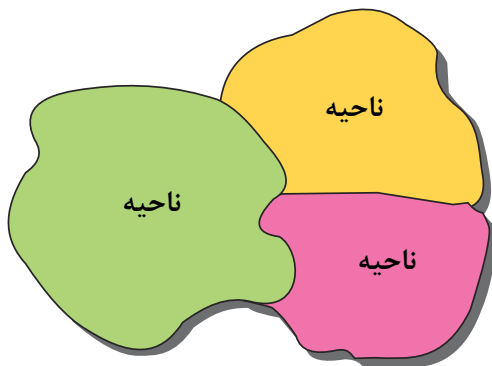
تصویر شماره (۱)، يك ناحیه مرطوب با پوشش گیاهی غنی و فعالیت عمده دامداری را نشان می‌دهد. در این ناحیه، بارندگی و رطوبت کافی موجب به وجود آمدن چمنزارهای وسیع شده و شرایط مناسبی برای دامداری و پرورش گاو، فراهم آورده است. نوع خانه‌ها و شکل سقف ساختمان‌ها نیز با ریزش‌های جوی و نوع فعالیت اقتصادی ساکنان ناحیه یعنی نگهداری دام و علوفه تناسب دارد.

تصویر شماره (۲)، يك ناحیه ساحلی با فعالیت عمده تجاری و گردشگری را نشان می‌دهد. امکان تجارت دریایی موجب به وجود آمدن شهری با نقش بندری در کنار دریا شده است. جذب جمعیت زیاد و فعالیت‌های مربوط به تجارت و گردشگری و حمل و نقل بار و مسافر، موجب پدید آمدن ساختمان‌های بلندمرتبه شده است.

اکنون دقت کنید و بگویید در تصاویر ۳ و ۴، چه ارتباطی میان اجزا و پدیده‌ها وجود دارد؟ نوع فعالیت و شیوه زندگی چه ارتباطی با محیط طبیعی دارد؟ تفاوت‌های این دو مکان چیست و عوامل مجزا کننده آن‌ها از یکدیگر کدامند؟

ناحیه

دانستید که هر مکان روی زمین ویژگی‌های خاص خود را دارد. همچنین میان اجزا و پدیده‌های هر مکان، نوعی پیوستگی و هماهنگی وجود دارد که آن را از سایر مکان‌ها متفاوت می‌سازد. یکی از کارهای جغرافیدانان مطالعه شباهت‌ها و تفاوت‌های مکان‌ها، است.

مکان‌هایی که ویژگی‌های مشابه دارند، همان نواحی هستند. «ناحیه» یکی از مفاهیم اصلی در دانش جغرافیا است. درباره مفهوم ناحیه، تاکنون تعاریف متعددی ارائه شده است. در اینجا به یک تعریف اشاره می‌کنیم:

از این تعریف می‌توان نتیجه گرفت:

۱. ویژگی اصلی هر ناحیه، وحدت و همگونی نسبی عناصر طبیعی و انسانی در آن است (وحدت‌یابی).
۲. هر ناحیه جغرافیایی به درجه‌ای از همگونی رسیده است که از سایر بخش‌های پیرامون خود متمایز می‌شود و با آنها تفاوت دارد.

ناحیه، بخشی از سطح زمین است که ویژگی‌های جغرافیایی (طبیعی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و ...) خاص و مشابهی دارد به طوری که با بخش‌های مجاور و پیرامون خود متفاوت است.

بیشتر بدانیم

ناحیه و منطقه هر دو ترجمه‌ی واژه‌ی انگلیسی Region است و بنابراین مترادف یکدیگر بوده و می‌توان آنها را به جای یکدیگر به کار برد.

البته برخی نیز معتقدند منطقه یک واحد جغرافیایی وسیع‌تر از ناحیه است و ممکن است حتی چند ناحیه جغرافیایی را شامل شود. واژه‌ی منطقه معادل Zone نیز هست و در منطقه بندی شهری به کار برده می‌شود.

ناحیه بندی

جغرافی‌دان‌ها از گذشته سطح زمین را به واحدهای جغرافیایی که در آن‌ها پدیده‌ها با هم تجانس و وحدت دارند تقسیم کرده و سپس آنها را مورد مطالعه قرار داده‌اند. این تقسیم‌بندی‌ها به منظور شناخت بهتر و آسان‌تر و علمی کردن مطالعات و تحقیقات درباره مکان‌ها صورت می‌گیرد تا بتوان برای آن‌ها به طور صحیح برنامه ریزی نمود. وقتی یک محیط جغرافیایی را براساس معیارهایی به واحدهای کوچک‌تر تقسیم می‌کنیم، به طوری که هر واحد با واحد مجاور تفاوت داشته باشد، در واقع «ناحیه بندی» کرده‌ایم.

جغرافی‌دان‌ها برای تعیین حدود يك ناحیه، يك یا چند معیار را به کار می‌گیرند و سپس با توجه به این معیارها، حدود یا مرزهای ناحیه را روی نقشه رسم می‌کنند و نواحی را بر روی نقشه نمایش می‌دهند.

ناحیه‌بندی کاری صرفاً جغرافیایی است و براساس طرز تفکر يك جغرافی‌دان و شیوه کار او به صورت انتخابی صورت می‌گیرد. انتخاب معیارها و ملاک‌ها برای تعیین حدود يك ناحیه، به هدف مورد مطالعه جغرافی‌دانان بستگی دارد. این معیارها ممکن است «عوامل طبیعی» یا «عوامل انسانی» باشد.

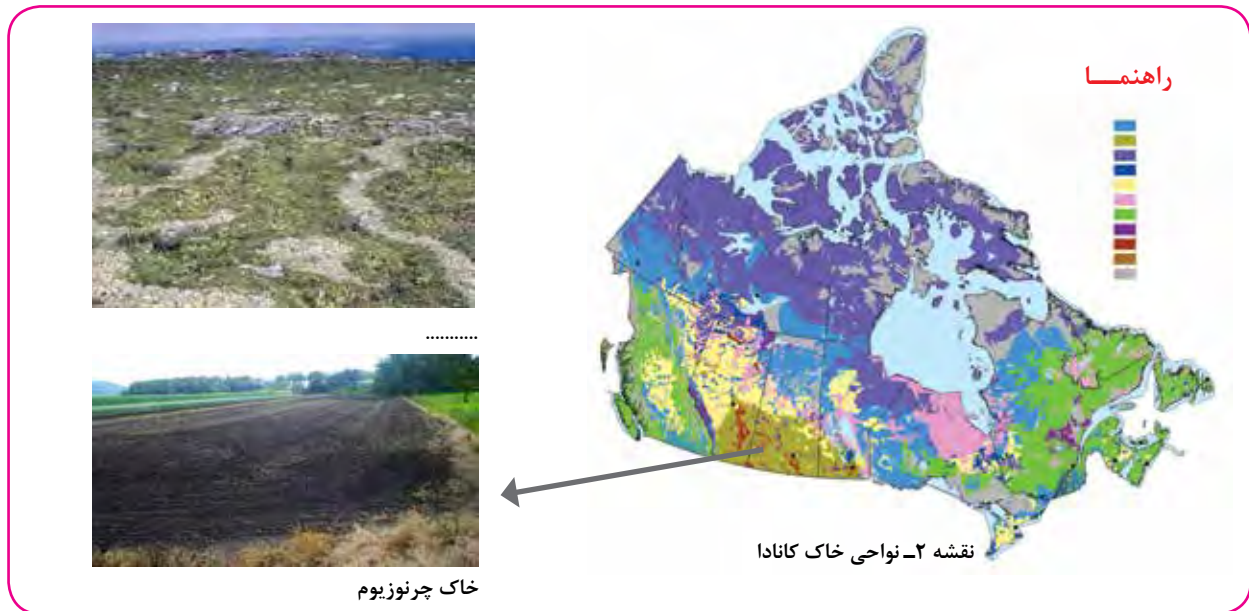
الف. معیارهای مربوط به عوامل طبیعی: ناهمواری‌ها، آب و هوا، پوشش گیاهی، خاک و نظایران، از معیارهای طبیعی ناحیه‌بندی است. به نقشه‌ها و تصاویر دقت کنید. در نقشه شماره ۱ جغرافیدان براساس معیارهای مربوط به بارش ایران را ناحیه‌بندی کرده است.

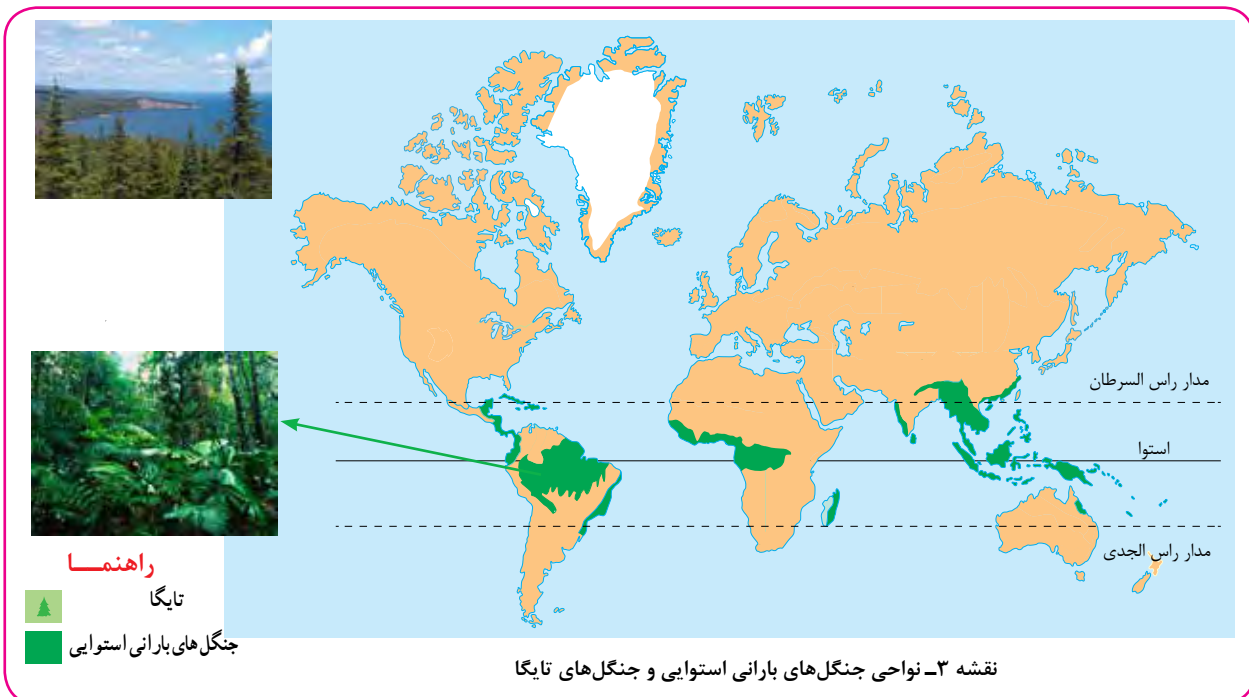
ویژگی‌های آماری نواحی بارشی ایران

نام ایستگاه	نسبت میانگین بالاترین بارش روزانه به بارش سالانه به درصد	میانگین بالاترین بارش روزانه به میلی‌متر	درصد بارندگی فصلی				میانگین سالانه بارش به میلی‌متر	ناحیه
			باییز	تابستان	بهار	زمستان		
رامسر	۷	۹۳	۴۰	۲۰	۱۴	۲۶	۱۲۶۱	خزری غربی
گرگان		۹	۴۸	۳۰	۵	۴۳	۵۳۹	خزری شرقی
سنندج	۹	۴۸	۳۰	۵	۲۲	۴۳	۵۳۹	کردستان
زنجان - شهرکرد	۱۱	۳۳	۲۷	۳	۲۸	۴۲	۳۱۳	آذربایجان و زاگرس
مشهد	۱۱	۳۳	۲۷	۳	۲۸	۴۲	۳۱۳	خراسان شمالی
اهواز - ایرانشهر - یزد - سمنان	۱۹	۲۸	۲۳	۲	۱۹	۵۶	۱۵۴	داخلی

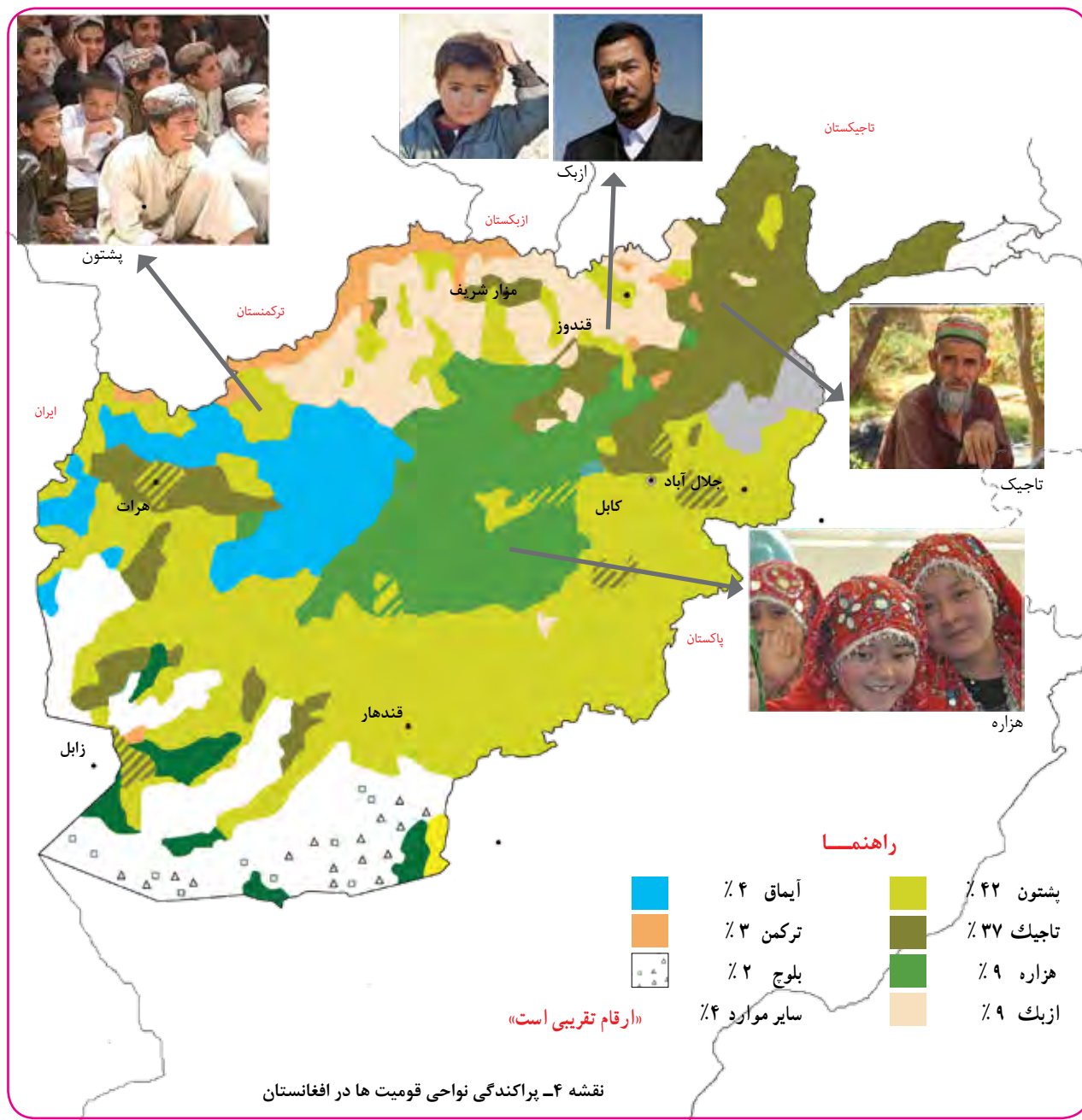
در نقشه ۲، پراکندگی خاک ها در کانادا را مشاهده می کنید. نوع خاک ها، نواحی متمایز از یکدیگر بوجود می آورد که بر نوع پوشش گیاهی و کشت و ... نیز اثر می گذارد.

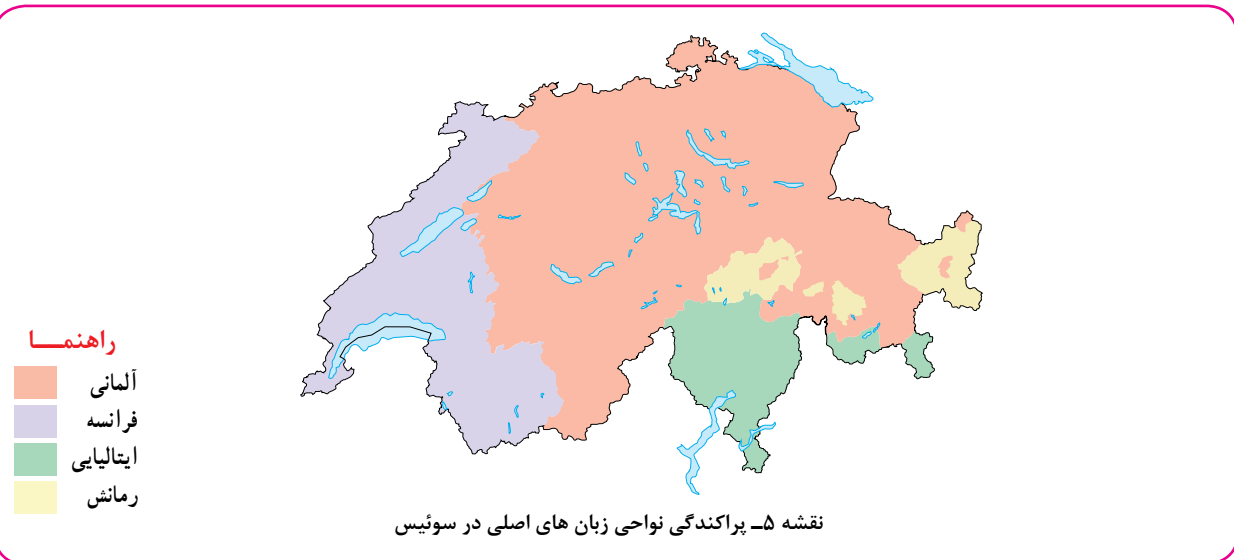
در نقشه شماره (۳) دو زیست بوم (بیوم) متفاوت را مشاهده می کنید. زیست بوم ها جزو نواحی طبیعی هستند که هر يك به سبب ویژگی های خاصی که دارند از بقیه متمایز می شوند. آیا می توانید با توجه به دانستنی های خود از پایه نهم بگویید این دو زیست بوم چه تفاوت هایی با یکدیگر دارند ؟

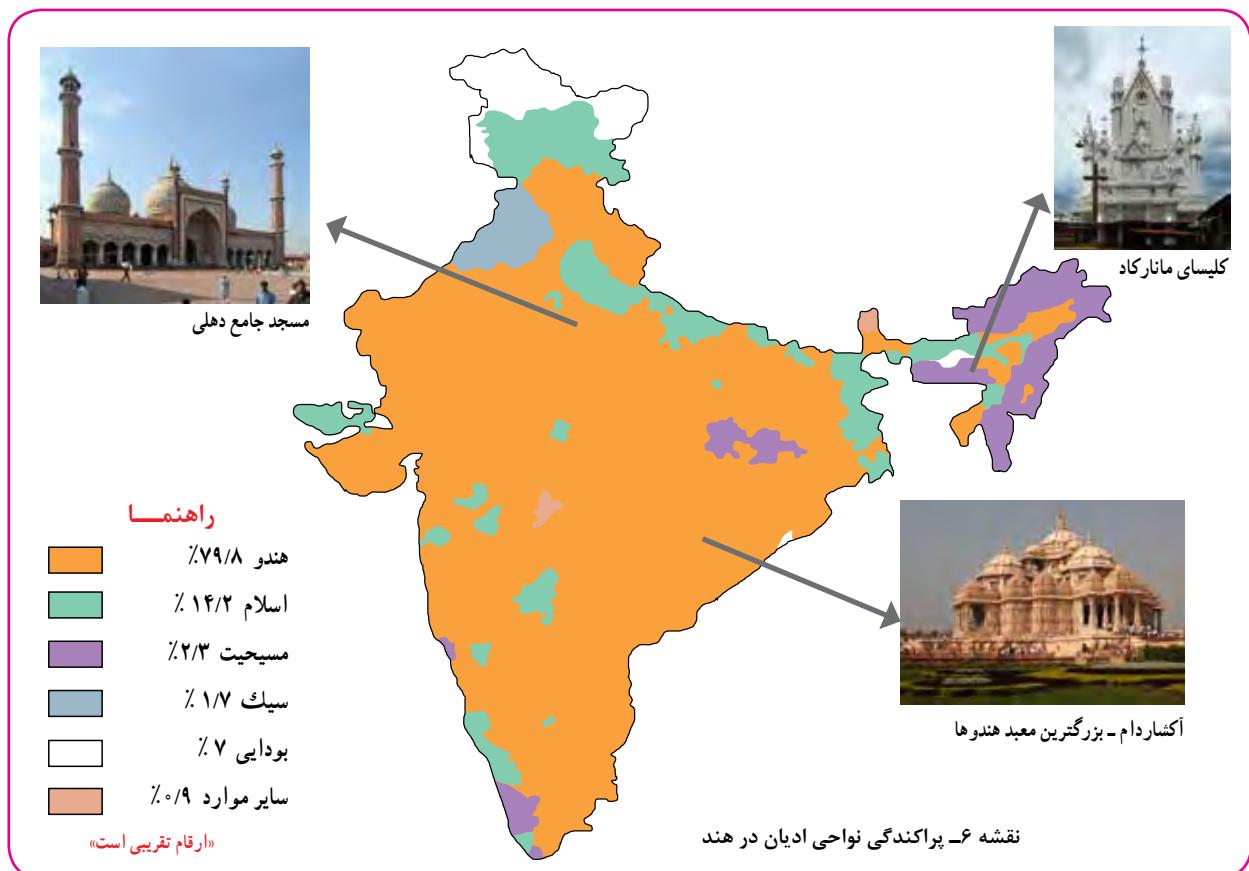
ب. معیارهای مربوط به عوامل انسانی: این معیارها ممکن است جمعیت، اقوام (قومیت‌ها)، دین، زبان، فرهنگ، نوع فعالیت‌های اقتصادی و نظایر آن باشد. به تصاویر و نقشه‌ها دقت کنید. در این نقشه همان طور که مشاهده می‌کنید اقوام مختلف در افغانستان، هر یک در بخش‌های خاصی از این کشور سکونت دارند.

به نقشه ی شماره ی ۵ توجه کنید. در کشور سوئیس چهار زبان رسمی وجود دارد.

در نقشه شماره ۶ کشور هند بر مبنای پراکندگی ادیان , ناحیه بندی شده است . هر دین تقریباً قلمرو جغرافیایی خاصی از سرزمین هند را اشغال کرده است .

در نقشه شماره ۷ نواحی عمده صنعتی را مشاهده می کنید . نواحی صنعتی قاره اروپا بیشتر در کدام بخش های این قاره استقرار یافته اند؟

نقشه ۷- نواحی صنعتی مهم در قاره ی اروپا

ناحیه صنعتی چک

ناحیه صنعتی رور آلمان

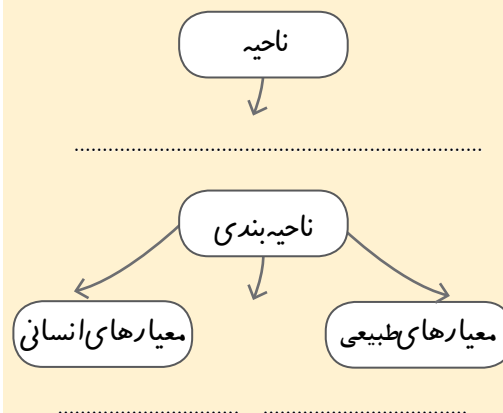
بیشتر بدانیم

امروزه برای ناحیه‌بندی از روش‌های جدید نقشه‌کشی، تفسیر عکس‌های هوایی، سیستم‌های اطلاعات جغرافیایی (GIS) و به‌ویژه روش‌های ریاضی و آماری استفاده می‌شود. جغرافی‌دان‌ها پس از تعیین معیارها و شاخص‌های ناحیه‌بندی با استفاده از روش‌های کمی و آماری، فراوانی و تکرار پدیده‌ها (در واحد سطح، ضریب همیشگی و ...) میزان و حدت و تجانس را در یک ناحیه تعیین می‌کنند و آن را به وسیله نقشه نشان می‌دهند.

فعالیت

بیاندیشیم:

- ۱- به نظر شما چرا جغرافی‌دان‌ها اقدام به ناحیه‌بندی می‌کنند؟ شباهت ناحیه‌بندی جغرافی‌دان‌ها با کار محققان سایر رشته‌های علمی (مثلاً زیست‌شناسان در رده‌بندی موجودات زنده یا مورخان در تقسیم‌بندی تاریخ به دوره‌های زمانی و ...) چیست؟
- ۲- روی یک کاغذ نمودار زیر را رسم کنید و به جای نقطه چین‌ها عبارات مناسب بنویسید.

مهارت‌های جغرافیایی

۱. الف) هر یک از نقشه‌های ۱ الی ۷ ناحیه‌بندی بر مبنای کدام معیار طبیعی یا انسانی را نشان می‌دهد. برای نقشه‌های شماره ۱، ۴، ۵ جدولی ترسیم کنید و اطلاعاتی را که هر نقشه و راهنمای آن، در اختیار شما می‌گذارد، استخراج و یادداشت کنید.

معیار ناحیه‌بندی	تعداد نواحی روی نقشه	مقایسه وسعت نواحی (وسیع‌ترین ناحیه)	موقعیت تقریبی نواحی عمده	آنچه از این نقشه درک می‌کنم

۲. با توجه به نقشه پراکندگی ادیان در کشور هند و آنچه درباره میزان جمعیت این کشور می‌دانید، تعداد تقریبی مسلمانان هند را محاسبه کنید.

ارائه در کلاس

به طور گروهی از نواحی طبیعی و انسانی پیرامون روستا یا شهر محل زندگی خود عکس بگیرید . تصاویر را دسته بندی کنید (ناحیه کشاورزی، صنعتی، بیابانی، و...) و آن ها را در قالب مناسبی در کلاس نمایش دهید . در ارائه کار خود نام و موقعیت ناحیه ای که از آن عکس تهیه کرده اید و همچنین ویژگی های آن ناحیه را توضیح دهید

برای مشاهده تصاویر بیشتر در باره نواحی طبیعی و نواحی انسانی ، به لوح فشرده ضمیمه کتاب یا پایگاه اینترنتی ما به آدرس www مراجعه کنید.

انسان و ناحیه

در درس گذشته پی بردید که می‌توان بر مبنای معیارهای طبیعی یا انسانی، سطح زمین را ناحیه‌بندی نمود. اکنون این پرسش پیش می‌آید که ارتباط انسان‌ها با نواحی، چه ویژگی‌هایی دارد؟
متن کادرهای ۱ تا ۴ را مطالعه کنید. سپس پرسش‌های فعالیت را به بحث و گفت‌وگو بگذارید.

انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند

۱

انسان‌ها در محیط‌های طبیعی، تغییراتی به وجود می‌آورند. آن‌ها شیوه‌ها و ابزارهای متفاوتی را برای زندگی و بهره‌برداری از محیط طبیعی به کار می‌برند و در نتیجه نواحی مختلفی را پدید می‌آورند و یا نواحی طبیعی را تغییر می‌دهند.

مثال:

بازارهای شناور در بانکوک پایتخت تایلند، از دیدنی‌های جالب آسیای جنوب شرقی است. دست فروشان در قایق‌های چوبی بر روی رودخانه اصلی شهر، اجناس خود را برای فروش عرضه می‌کنند. این شیوه خاص فروش کالا موجب شده است که یک ناحیه تجاری و گردشگری که تقریباً مورد بازدید همه گردشگران خارجی قرار می‌گیرد، پدید بیاید.

در چهل سال اخیر، با ایجاد کارخانه‌های بزرگ و کوچک در امتداد محورهای ارتباطی شهر تهران، نواحی صنعتی پیرامون این شهر شکل گرفته است. به وجود آمدن این نواحی صنعتی، موجب شده است که تهران به مهم‌ترین قطب صنایع مصرفی کشور تبدیل شود.

هرچند انسان‌ها با پیشرفت در تولید ابزار و فناوری و دانش بر محیط طبیعی غلبه می‌کنند و این محیط‌ها را تحت اختیار خود درمی‌آورند؛ اما ویژگی‌های هر ناحیه طبیعی، همواره زندگی مردم را تحت‌تأثیر قرار می‌دهد. محدودیت‌ها و موانع محیطی موجب می‌شود که انسان‌ها برای کنترل محیط و شرایط خاص آن به چاره‌اندیشی و ابداع ابزارها بپردازند. در واقع هر ناحیه شرایط خاصی را به انسان‌ها ارائه می‌کند و انسان‌ها در چارچوب آن شرایط دست به عمل می‌زنند. برای مثال مردم نواحی گرم و خشک یا نواحی بسیار سرد، روش‌های متفاوتی برای کنترل محیط به کار می‌برند. و یا احداث راه‌آهن در یک کشور دارای نواحی مرتفع و کوهستانی، دشوارتر و پرهزینه‌تر از کشوری است که بیشتر اراضی آن را اراضی پست و جلگه‌ای تشکیل می‌دهد.

مثال: تصویرها را مشاهده کنید

احداث تونل و ریل قطار در ناحیه کوهستانی و برفگیر سوئیس

به کارگیری ماشین برف‌روب مجهز به «GPS» جاده‌ای برای پاکسازی جاده‌ها کانادا

استفاده از پانل خورشیدی در اداره برق سمنان

صید ماهی - فلپین

۳ نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند

۳

هر ناحیه روی کره زمین با دیگر نواحی دارای مبادلات اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی است. نواحی بر روی یکدیگر تأثیر می‌گذارند. امروزه به‌ویژه در زمینه اقتصادی، همه نواحی حتی دورافتاده‌ترین آنها تحت تأثیر سایر نواحی هستند.

مثال: بریده روزنامه‌ها را بخوانید.

۴ نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی حکومت‌ها هستند

۴

نواحی، فقط تحت تأثیر روابط خود به خودی انسان‌ها و محیط طبیعی نیستند، بلکه حکومت‌ها و تصمیم‌گیری‌های سیاسی به شدت بر نواحی تأثیر می‌گذارند. برای مثال، برنامه‌ریزی یا تصمیمات یک دولت برای ایجاد نواحی گردشگری و پارک‌های ملی یا صنعتی، توسعه کشاورزی در یک ناحیه، انتقال اجباری ساکنان یک ناحیه دیگر، وقوع جنگ بین حکومت‌ها و نظایر آن، می‌تواند موجب حفظ، تغییر یا تخریب نواحی طبیعی و انسانی شود.

مثال :

● دولت امارات متحده عربی با ساختن جزایر مصنوعی در آب‌های خلیج فارس، نواحی جدیدی را در منطقه ایجاد کرده است. کاربری این جزایر مسکونی، تفریحی و تجاری است و ده‌ها ویلا، آپارتمان‌های لوکس و امکانات تفریحی و بازار و هتل در این جزایر مصنوعی در حال احداث است. برای ساختن این جزایر، حجم وسیعی از سنگ و خاک از بستر خلیج فارس بالا کشیده می‌شود. این خاکبرداری و گل‌آلوده شدن وسیع آب به اکوسیستم دریایی و آبسنگ‌های مرجانی* آسیب رسانده است و برخی صاحب نظران معتقدند پیامدهای نامطلوبی برای محیط زیست خلیج فارس به دنبال دارد.

● در چند سال اخیر، کشتار صدها تن از مردم مسلمان و مظلوم میانمار (برمه) و به آتش کشیدن خانه‌های آن‌ها توسط فرقه بودایی افراطی در این کشور، موج وسیعی از اعتراض علیه اقدامات حکومت در این کشور را برانگیخته است. دولت میانمار تأکید کرده است که مسلمانان شهروند این کشور محسوب نمی‌شوند و ساختن مسجد را نیز ممنوع نموده است. با پاکسازی قومی* توسط دولت میانمار، صدها نفر از مردم ناحیه مسلمان نشین این کشور به مرزهای بنگلادش مهاجرت کرده و درخواست پناهندگی نموده‌اند.

برای مشاهده تصاویر و اطلاعات بیشتر به لوح فشرده ضمیمه کتاب یا به پایگاه اینترنتی ما به آدرس مراجعه کنید.

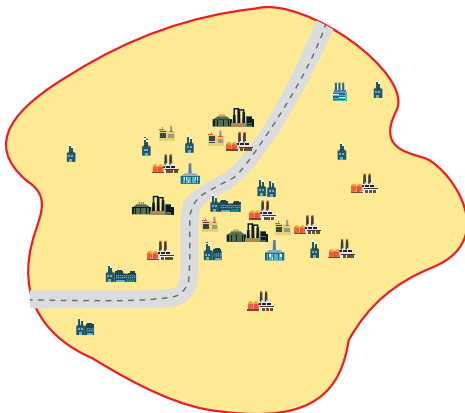

۱. الف) برای موضوع کادر ۱ مثال دیگری ارائه کنید . ب) تصاویر کادر شماره ۲ را تفسیر کنید و بگویید هر ناحیه چگونه بر فعالیت‌های انسان تأثیر گذاشته است؟
۲. الف) بریده‌ی روزنامه‌ها را بخوانید و چند مورد از مبادلات و روابط اقتصادی نواحی را توضیح دهید؟ ب) آیا در گذشته‌های دور نیز نواحی از نظر اقتصادی با یکدیگر در ارتباط بوده‌اند؟ ج) آیا کنش متقابل و وابستگی نواحی در جهان امروز نسبت به گذشته شدت بیشتری یافته است؟ چرا؟
۳. با توجه به پیش‌دانسته‌های خود از پایه نهم بگویید تغییر در یک ناحیه طبیعی مانند جنگل‌های بارانی آمازون چه تأثیری بر سایر نواحی دارد؟
۴. الف) با مشاهده نقشه‌های طبیعی یک اطلس توضیح دهید که آیا احداث راه‌آهن در افغانستان و نپال دشوارتر است یا آلمان و فرانسه؟ چرا؟ ب) از این موضوع چه برداشتی درباره‌ی تأثیر نواحی طبیعی بر فعالیت‌های انسانی دارید.
۵. الف) از مطالعه کادر (۴) چه نکاتی را دریافتید؟ ب) تصمیمات حکومتی می‌تواند موجب حفظ، تغییر یا تخریب نواحی طبیعی و انسانی شود. برای هر یک، مثالی ارائه کنید.

کانون ناحیه، مرزهای ناحیه

هر ناحیه جغرافیایی، دارای کانون یا مرکزی است که عوامل وحدت، همگونی و هماهنگی در آن، به بیشترین میزان وجود دارد.

معمولاً اگر از کانون یک ناحیه جغرافیایی به طرف مرزهای آن حرکت کنیم، می‌بینیم که به تدریج از ویژگی‌ها آن ناحیه کاسته می‌شود تا سرانجام این عوامل ناپدید می‌گردند.

برای مثال در کانون یک ناحیه صنعتی، تجمع زیادی از کارخانه‌ها مشاهده می‌شود. حال اگر از کانون دور شویم، هرچه به مرزهای ناحیه مجاور نزدیک‌تر می‌شویم از تمرکز و تعداد کارگاه‌ها و کارخانه‌ها کاسته می‌شود تا سرانجام در ناحیه مجاور دیگر، اثری از آنها نمی‌بینیم.

یک مثال دیگر در این مورد، نواحی زیست‌بوم‌ها است. همان‌طور که در پایه نهم خواندید، ساوان یک ناحیه انتقالی بین جنگل‌های بارانی استوایی و «صحرای بزرگ آفریقا» است. با کم شدن بارندگی به سمت بیابان صحرا (Sahara)، علف‌های ساوان کوتاه‌تر و تنک‌تر می‌شوند و کم‌کم به مراتع مداری که از علفزارهای کوتاه‌قد تشکیل شده است، تبدیل می‌گردند. این مراتع در حاشیه صحرا، به علت خشکی هوا به استپ‌های بیابانی تبدیل می‌شوند.

خشکی در تمام سال → ۷ ماه بدون باران → تابستان بارانی زمستان خشک → ۲ ماه بدون باران → باران در تمام سال

به نقشه روبه‌رو توجه کنید. بخش هاشور زده، ناحیه‌ای انتقالی در امتداد دو ناحیه زبانی انگلیسی و اسپانیایی در مجاورت مرز ایالات متحده امریکا و مکزیک را نشان می‌دهد. در این بخش به طور مشترک هر دو زبان انگلیسی و اسپانیایی رواج دارد.

- تعیین مرزهای دقیق نواحی کاری دشوار است. البته در نواحی طبیعی مثل نواحی خاک یا زیست بوم ها، تعیین مرز نواحی آسان‌تر از نواحی انسانی مانند نواحی زبانی یا قومی است. چرا؟ در نواحی انسانی، مرزهایی که بر روی نقشه‌ها ترسیم می‌شوند قراردادی و اغلب تقریبی هستند.
- قلمرو و وسعت نواحی متفاوت است. گاه یک ناحیه ممکن است بخشی از یک روستا یا یک شهر یا استان یا یک کشور باشد و گاه ممکن است چند کشور را دربرگیرد و مقیاس جهانی داشته باشد.
- مرزهای نواحی قابل تغییرند. با فعالیت‌های انسانی یا در اثر عوامل طبیعی ممکن است ویژگی‌های خاص یک ناحیه از بین برود و وسعت آن کم یا زیاد شود. برای مثال، با مهاجرت روستائیان یک ناحیه با وقوع خشکسالی، وسعت ناحیه کشاورزی کاهش می‌یابد و یا ممکن است به کلی به یک ناحیه غیرکشاورزی تبدیل شود.

۱. الف) در نقشه شماره (۱)، استان‌های سیستان و بلوچستان، کرمان و خراسان جنوبی، چگونه از هم جدا شده‌اند؟

(ب) کدام ناحیه طبیعی در این سه استان، گسترده شده است؟

۲. در نقشه شماره (۲)، کشور افغانستان و پاکستان چگونه از هم جدا می‌شوند؟

(ب) کدام ناحیه انسانی در هر دو کشور، گسترده شده است؟

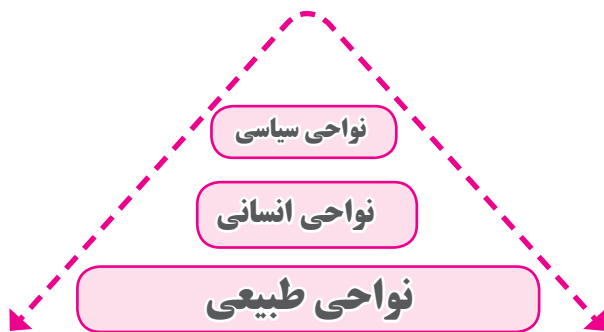

۳. آیا لزوماً مرزهای نواحی طبیعی و انسانی با مرزهای اداری و سیاسی منطبق هستند؟

همان‌طور که دریافتید، مرزهای سیاسی واداری، بر مبنای انتخاب انسان‌ها تعیین شده‌اند و معمولاً بر مرز نواحی جغرافیایی منطبق نیستند. گاهی يك ناحیه آب و هوایی، زبانی یا قومی، بین چند ایالت و استان و حتی چند کشور، گسترده شده است.

شما با مطالعه این فصل، به وجود نواحی طبیعی، نواحی انسانی و نواحی سیاسی در سطح زمین، پی بردید.

- نواحی طبیعی در سراسر کره زمین گسترده شده‌اند. این نواحی دارای ویژگی‌های خاص طبیعی هستند و بستر زندگی و فعالیت‌های انسان محسوب می‌شوند. جوامع انسانی برای ادامه حیات به نواحی طبیعی وابسته‌اند.
- نواحی انسانی اعم از نواحی جمعیتی، فرهنگی، اقتصادی و غیره در بستر نواحی طبیعی، استقرار می‌یابند و شکل می‌گیرند.

● امروزه تمام نواحی جهان اعم از نواحی طبیعی و انسانی تحت اداره و مدیریت سازه‌های سیاسی و اداری قرار دارند. برای مثال نهادهایی مانند بخش‌داری، شهرداری، استانداری، شوراها، سازمان‌ها و بالاخره حکومت‌ها، مدیریت نواحی طبیعی و انسانی را بر عهده دارند و درباره این نواحی تصمیم‌گیری می‌کنند و سیاست‌ها و خط‌مشی‌هایی را به کار می‌بندند.

همان‌طور که از بررسی نقشه‌ها دریافتید، شهرها، استان‌ها و کشورها، نواحی سیاسی محسوب می‌شوند زیرا تحت اداره و مدیریت يك نهاد قرار دارند. این نواحی با مرزهای قراردادی از نواحی مجاور، متمایز می‌گردند. شما در فصل‌های بعد، ویژگی‌های بیشتری از نواحی طبیعی، انسانی و سیاسی را مطالعه خواهید کرد.

فعالیت

بیاندیشیم:

۱. به نظر شما آیا می‌توان قاره‌ها (مثلاً قاره آسیا یا قاره آفریقا) را يك ناحیه، قلمداد کرد؟ چرا؟ دلیل بیاورید و پاسخ خود را توضیح دهید.

مهارت‌های جغرافیایی

نقشه‌خوانی/تفسیر نقشه

- ۱- الف) با استفاده از يك اطلس و مشاهده موقعیت نسبی کشور سوئیس و کشورهای مجاور آن، توضیح دهید چرا در سوئیس، چهار ناحیه زبانی وجود دارد؟
- ب) از بررسی نقشه‌های ۱ الی ۷ درس اول، چه چیزی درباره وسعت و مرزهای نواحی استنباط می‌کنید؟ توضیح دهید
- ۲- همفکری کنید و با استفاده از يك اطلس، حداقل دو نمونه عدم انطباق مرزهای نواحی طبیعی یا انسانی با مرزهای اداری و سیاسی (در ایران یا جهان) جست‌وجو و در کلاس بیان کنید.

ارائه در کلاس

هر گروه به دلخواه یکی از موضوعات یا مثال‌های کادر ۱ و ۲ یا مثال‌های مشابه را در کشور ایران یا سایر نواحی جهان انتخاب و درباره آن تحقیق و نتیجه را در کلاس به صورت سمینار ارائه کنید. در تحقیق خود به رابطه انسان و ناحیه توجه نموده و در هنگام ارائه گزارش از رسانه‌های مختلف مانند نقشه و عکس و استفاده کنید.